

FELSEFE VE İÇTİMAİYAT

Mecmuası

Üç ayda bir çıkar

Türk Felsefe Cemiyetinin resmî organıdır

Müdürü : Mehmet Servet

Müessisi : Agâh Sırrı

M. Şekip — Felsefe ve ilmin bugünkü hudutları
A. Franceschini — İtalyada muasır felsefe cereyanları

NOTLAR VE TENKİTLER

A. Niyazi — Behaviorism
Mahmut Ragıp — Anadolu türküleri
M. Sekip — Orta zaman felsefesi
Mehmet Servet — Metafiziğe dair

HULÂSALAR VE TAHLİLLER

VII inci İtalyan millî felsefe kongresi — GIOVANNI GENTILE : Felsefe ile devlet; A. ALIOTTA : Usûl olarak aklilik ve akliliğin tarihî tecribi.

Adres : İstiklâl Lisesi, Şehzadebaşı, İstanbul

İstanbul Sanayii Nefise matbaası

1930

KONGRELER.

VII inci İTALYAN MİLLÎ FELSEFE KONGRESİ.

Geçen yaz zarfında Romada sırf İtalyan filezoflarından mürekkep bir kongra toplanmıştı. Bugünkü İtalyanın fikir ve felsefe hayatını en iyi inikâs ettirmek imkânını gösteren bu kongreye büyük bir ehemmiyet atfetmeye mecburuz. Bu ehemmiyet, sadece fikrî görüş itibariyle değil, belki bir çok cihetlerden alâkadar olduğumuz İtalyanın yeni rejimi ve bu rejimin fikir hayatı üzerindeki tesirleri itibariyle de, dikkatimizi celbe lâyıktır.

Giornale (itico della Filosofia Italiana An. X no. 3—5 mecmuası, son üç nüshasını, felsefe kongresinde okunan raporlara ve yapılan tebliglere hasretmiştir; bu kıymetli mecmuanın sahibi ve bugünkü İtalyanın en meşhur ve nafiz filozofu olan senatör Sig. Giovanni Gentile, bu neşriyattan mecmuamızı derhal haberdar etmek suretile bize değerli bir yardımda bulunmuş oldular. Kongre tebliglerini, okuyucularımıza tam bir fikir almalarına imkân verecek tarzda, bu ve bundan sonraki sayılarımızda tedricen hulâsa edeceğiz.

FELSEFE İLE DEVLET,

Giovanni Gentile, felsefe ile devlet arasındaki münasebetler problemini münakaşa ederken, evvela, bu meselenin, amelî cihetinden sarfınazar edildiği halde, fevkâlâde mühim ve şayanı dikkat olduğunu işaret ediyor; zira her hangi bir felsefe, hayat hakkında küllî bir telekki olmak dolayisile, devlet hakkında dahi bir fikir vücade getirmekten ve bir fikri sistemini teşkil eden diğer fikirlerle birleştirmekten feragat edemez. Esasen felsefe sadece ihtisaslaşmış bir ilim değil, belki ve bahusus bir teemmül olmak itibariyle, her insan nefsinin alabileceği umumî bir vaziyet demektir. Umumî mefhumlar

veya nisbeler vazeden ve bunlar üzerinde düşünen her insan, filozoftur. Yalnız her felsefenin, meslekten filozof olanın felsefesinden farkı, ikincisinin sadece daha sistematik, daha metodik ve daha vazih olmasından ibarettir. Mademki her felsefe, ister amiyane, ister ilmi olsun, devlet hakkında bir telekki tarzı vücuda getiriyor, şu halde mevzuu bahs meseleyi balletmek için, felsefe ve devlet tabirlerinin manasını sıhatle tayin etmek, ve bunun için de evvela devlet mefhumunu vazeden felsefe olduğuna göre, felsefeden başlamak lâzımdır.

Vakıa insan siyasî bir hayvandır; fakat düşündüğü için, her şeyden evvel felsefî bir hayvandır. Düşünmek, şuur âlemini tabiat âleminde tefrik etmek, nefsi tabiatla karşılaştırmak demektir. Fakat insan yahatı için, bu tefrikin bir vahdet içinde halledilmesi lâzımdır; zira yaşayabilmemiz için, şeniyet ile nefsimiz arasında muhalefet olmaması, belki bunların bir vahdet teşkil etmesi zarureti vardır. Bir taraftan zekânın bir tezahürü olup, tabiata tedricî bir surette galebe eden say, ve diğer taraftan bütün şeniyeti mantikî nizâmı içerisine ithâle uğraşan sırf tefekkür, bahsettiğimiz vahdeti temin eden amillerdir. Bu kudretli say' felsefeden başka bir şey değildir; ve ancak onun sayesinde ki, insan şahsiyeti, nefis ile haricî şeniyetin bir vahdet içinde terkihini tahakkuk ettirmek suretile tezahür ve taayün eder. Daima inkişaf halinde bulunan ve hiç bir zaman katî olmayan bu vahdet, her halde tefekkürün yarattığı bir şeydir.

Felsefenin problemi ise, büründüğü bin bir şeklin tehalüflerine rağmen, daima insan tefekkürü ile haricî âlem arasındaki münasebetler problemidir.

İşte bunun içindir ki, felsefî problem, her şuura derin kökler salmıştır; filhakika her insan kendi hayatında, felsefenin bu esas meselesini halledecek vahdeti yaratır; ve işte bundan dolaydır ki, hayatın verebileceği basit ve bilâvasıta teemmüllerle iktifa edemeyerek, derin tefekkürlere vasıl olmaya gayret eder. Bu cehit, felsefesizlikten felsefeye bir geçiş değil, bilâkis belki rüşeymî ve gayrimuayyen bir felsefeden daha tam ve daha tatmin edici bir felsefeye doğru ilerlemektir.

**

Şu halde demek ki, insan, felsefeyi kendi hayatı içinde tahakkuk ettiriyor ve hatta maddî fiiller yaparken bile düşünüyor; düşünmek-